

Lubomír Vondráček

PRÁVNÍ PŘEDPISY NEJEN PRO HLAVNÍ, VRCHNÍ, STANIČNÍ SESTRY

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Obsah

Úvod	9
Evropská Unie a právo v ČR	10
Listina základních práv a svobod (čl. 1, čl. 6, čl. 7, čl. 8, čl. 10, čl. 24, čl. 31)	11
Úmluva o lidských právech a biomedicíně (čl. 1, čl. 2, čl. 3, čl. 4, čl. 5, čl. 8, čl. 9, čl. 10)	15
Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve zkratce TrZ (§ 168, § 178, § 221, § 222, § 223, § 224)	19
Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve zkratce PřZ (§ 29, § 30, § 49)	27
Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve zkratce ObčZ (§ 11, § 13, § 26, § 42, § 100, § 101, § 415, § 420a, 420b, § 433, § 437, § 444, § 449)	34
Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění (§ 2, § 11, § 27, § 42, § 55)	52
Zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče (§ 2, § 3)	60
Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu (§ 11, § 12, § 23, § 24, § 25, § 55, § 67b)	63

Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve zkratce ZPr (§ 53, § 73, § 74, § 145, § 172)	76
Instrukce MZ č. 3/1976 Sb., o seznamu funkcí, pro jejichž výkon je nezbytné uzavření písemné dohody o hmotné odpovědnosti	86
Vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 221/1995 Sb., o znaleckých komisích (§ 1, § 3)	88
Zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholizmem a jinými toxikomaniemi (§ 2, § 4, § 6)	90
Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů (§ 4, § 5, § 10, § 13)	94
Seznam platných předpisů důležitých pro poskytování ošetrovatelské péče	99

Za připomínky děkuji

L. Dohnalové, vrchní sestře urologického oddělení
R. Macháčkové, vrchní sestře chirurgického oddělení
J. Pavlicové a M. Tomašovičové
Bc. Z. Mezerové, vrchní sestře DO

Za recenzi děkuji

JUDr. Ing. P. Vaňkovi
Ing. A. Stožickému

Milé sestry,

když jsem po přednáškách s Vámi seděl a povídal si při kávě o problémech při poskytování ošetrovatelské péče, shodli jsme se na tom, že řada z Vás předpisy nezná, podle mého názoru ani znát nemůže a všechny také znát nepotřebuje. Shodli jsme se také na tom, že právnícký jazyk, jakým jsou předpisy psány, není vždy srozumitelný, a proto se Vám v nich hůře orientuje.

Jsem velice rád, že jsem dostal možnost přiblížit Vám srozumitelnou formou předpisy, o kterých jsem přesvědčen, že je k výkonu své náročné činnosti potřebujete. Snažil jsem se vyhnout se teoretizování a akcentoval jsem pohled praxe.

Přijměte, prosím, tuto práci jako dík za to, co pro své pacienty děláte, i jako výraz díků všem sestrám, se kterými jsem měl tu čest i potěšení pracovat.

autor

ÚVOD

Jakákoliv činnost ve společnosti byla, je a i v budoucnu nadále bude upravena řadou obecně závazných norem, které stanovují pravidla chování členů společnosti při jejich činnosti.

Proto i poskytování zdravotní péče je upraveno obecně závaznými předpisy různých právních odvětví, které stanovují práva i povinnosti poskytovatelů i konzumentů zdravotní péče. Tyto předpisy tvoří právní řád České republiky, jehož charakteristickým znakem je jeho trvalý vývoj, kdy normy, které se přežily, jsou rušeny a nové právní normy jsou do právního řádu zařazovány.

Dodržování právních předpisů je vynutitelné a jejich nedodržování je sankcionováno.

Podle právní síly jsou právní předpisy hierarchicky uspořádané.

I. Prameny práva s právní silou ústavního zákona

- a) ústavní zákony (Ústava, Listina základních práv a svobod)
- b) mezinárodní smlouvy dle č. 10 Ústavy ČR

II. Prameny práva s právní silou zákona

- a) tzv. běžné zákony (zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu)
- b) zákonná opatření Senátu
- c) nálezy Ústavního soudu

III. Prameny práva s právní silou podzákonnou

- a) nařízení vlády
- b) předpisy ministerstev a jiných správních orgánů (vyhláška č. 56/ 1987 Sb., kterou se stanoví obsah a časové rozmezí preventivních prohlídek)
- c) právní předpisy orgánů územní samosprávy

Právní předpisy jsou také uspořádány podle obsahu a podle toho, co upravují, jsou pak řazeny do právních odvětví. Určitou činnost však upravuje i několik předpisů nebo částí několika předpisů různých právních odvětví.

Evropská Unie a právo v ČR

Vytváření nových politických, ekonomických a vojenských seskupení spolu s rozvojem nových technologií, vědy, medicíny a stále rostoucí migrace obyvatel si vynucují k řádnému fungování těchto seskupení přiblížování a sjednocování právní úpravy, včetně právní úpravy poskytování zdravotní péče.

Faktickým projevem realizace této tendence ve zdravotnictví v České republice bylo mimo jiné přijetí Úmluvy o lidských právech a biomedicíně ze dne 24. 6. 1998. Tato smlouva unifikuje principy a zásady, které jsou podmínkou pro poskytování kvalitní zdravotní péče s akcentací potřeby mezinárodní spolupráce, která by byla k užtku celého lidstva.

Je jistě příjemné konstatování, že řada těchto zásadních principů byla v naší republice zakotvena již v zákoně č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu. Například povinná mlčenlivost, souhlas pacienta s doporučenou zdravotní péčí či povinnost postupovat *lege artis*.

Listina základních práv a svobod

Čl. 1

Lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné. Právní předpis nejvyšší právní síly tedy nedělá rozdíl mezi lidmi a garantuje jejich rovnost v právech. Předpis nedělá rozdíl mezi poskytovateli zdravotní péče, to je zdravotnickými pracovníky a konzumenty zdravotní péče, to je pacienti. Ze znění předpisu je jednoznačné, že obě skupiny mají rovnost práv a žádná není v právech preferovaná. Je třeba pouze připomenout, že právům odpovídají i povinnosti. A to opět oběma účastníkům zdravotní péče.

Důležitá je i skutečnost, že se nikdo svých práv nemůže vzdát.

Čl. 6

Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením.

Život je chápán jako nejvyšší hodnota člověka, a to nejen z pohledu jedince, ale je tak chápán i celou společností. Proto je právo na život chráněno předpisem nejvyšší právní síly a ochrana života je ve společnosti akcentovaná. Ohrožení života nebo usmrcení je pak právním předpisem sankcionováno.

Ochrana života je garantována již před narozením a protiprávní usmrcení plodu je také postihováno.

Zákon o umělém přerušení těhotenství není v rozporu s Listinou základních práv a svobod. Umělé přerušení těhotenství je prováděno v souladu s platným právním předpisem, zákonem, tedy není to postup protiprávní.

Nikdo nesmí být zbaven života.

Eutanazie v jakékoliv formě, jako úmyslné aktivní zbavení života pacienta, je v současné době v ČR kvalifikováno jako trestný čin vraždy, i když by bylo v konkrétním případě výjimečně možné postup hodnotit jako ublížení na zdraví s následkem smrti.

Čl. 7

Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.

Vyjádřením realizace nedotknutelnosti osoby je skutečnost, že poskytovat zdravotní péči lze pouze na žádost nebo se souhlasem pacienta. Soukromí pacienta je chráněno i právním předpisem stanovenou povinnou mlčenlivostí uloženou všem zdravotnickým pracovníkům.

Hospitalizaci nebo konkrétní výkon bez souhlasu nebo proti vůli pacienta lze provést pouze v případech taxativně stanovených v zákoně (§ 23 zákona č. 20/1966 Sb.).

Čl. 8

Osobní svoboda je zaručena.

Osobní svoboda je při poskytování zdravotní péče pacientům zaručena tím, že poskytování zdravotní péče se děje pouze na základě jejich požadavků a souhlasu.

Převzetí pacienta do ústavní péče buď bez souhlasu, nebo pokud s hospitalizací pacient nesouhlasil, musí zdravotnické zařízení ohlásit místně příslušnému soudu, který v souladu s ustanovením § 191aa až 191g občanského soudního řádu soud přezkoumá přípustnost a oprávněnost a potřebnost držení pacienta ve zdravotnickém zařízení.

Lze tedy konstatovat, že pouze soud může rozhodnout o přípustnosti držení pacienta ve zdravotnickém zařízení bez jeho souhlasu.

Případná porušení tohoto ustanovení by bylo možné kvalifikovat jako trestný čin omezování osobní svobody podle § 231, popřípadě § 232 TrZ.

Čl. 10

Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.

Poskytování zdravotní péče je provázáno řadou situací, kdy může být lidská důstojnost ohrožena. Lidská důstojnost a její atributy nejsou nikde jednoznačně stanoveny. Pacienti si stěžují, že jejich lidská důstojnost byla snižována při vyšetření per rectum, při gynekologickém vyšetření, některých instrumentálních vyšetřeních, a to zejména proto, že vyšetření byly přítomni osoby, které se vyšetření neúčastnily.

Dobrou pověst a ochranu jména také zajišťuje povinná mlčenlivost, zejména pokud je chráněn citlivý údaj o pacientovi (provedení interrupce, polhuvní choroby).

(2) Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života.

I když žádný platný předpis v současné době jednoznačně nedefinuje soukromí a nestanovuje co lze a co nelze označit za zásah do soukromí, velice často se na porušování soukromí při poskytování zdravotní péče poukazuje. Svlечение pacienta při vyšetření nelze kvalifikovaně označit za zásah do soukromí ve smyslu právních předpisů, navíc se pacient svléká sám. Zdravotnický pracovník je oprávněn určit rozsah svlечения vzhledem k potřebě vyšetření, které má být provedeno lege artis.

(3) Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.

Na toto ustanovení je třeba upozornit, neboť při tvorbě blanketu zdravotnické dokumentace jsou uváděny citlivé údaje, které nelze označit za údaje potřebné ke splnění stanoveného úkolu - to je k poskytování zdravotní péče.

Porušení tohoto ustanovení může být kvalifikováno jako přestupek proti občanskému soužití podle § 49 zákona o přestupcích, narušení ochrany osobnosti podle § 11 OčZ, nebo naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 178 TrZ.

Čl. 24

Příslušnost ke kterékoliv národnosti nebo etnické menšině nesmí být nikomu na újmu.

Pacientům musí být poskytována potřebná zdravotní péče bez ohledu na jejich národnosti nebo menšinovou příslušnost. Přijetí do zaměstnání ve zdravotnických zařízeních nesmí být ovlivněno ničím jiným než splněním požadovaných odborných předpokladů a nesmí být ovlivněno příslušností k národnosti či etnické menšině.

Čl. 31

Každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky a na podmíněk, které stanoví zákon.

Ustanovení garantuje ochranu zdraví, což znamená jednak, že každý může v souladu s platnými předpisy chránit své zdraví sám, ale také znamená, že

ochrana zdraví jedince i ochrana zdraví společnosti je předmětem zájmu společnosti a státu. Tedy, že i stát má určité povinnosti při ochraně zdraví. Ustanovení zakotvuje právo jedince na ochranu zdraví, je třeba však poukázat i na skutečnost, že jedinec má také povinnost chránit své zdraví (čl. I zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu).

Nedořešenou otázkou je otázka svobodného rozhodnutí jedince odmítnout ochranu zdraví a odmítnout potřebné léčení. V tomto případě dochází ke kolizi mezi právem svobodného rozhodování jedince o sobě a ochranou zdraví. Jedná se o zakotvené právo, kterého se nikdo nemůže zříci.

Úmluva o lidských právech a biomedicině

Čl. 1

1. Smluvní strany této Úmluvy budou chránit důstojnost a identitu lidských bytostí a budou zaručovat každému bez rozdílu respektování jeho integrity a dalších práv a základních svobod v souvislosti s aplikací biologie a medicíny.

Toto ustanovení vyjadřuje zájem společnosti nejen v ČR chránit základní hodnoty každé lidské bytosti, tedy člověka, při poskytování zdravotní péče. Není činěn žádný rozdíl mezi dospělým, dítětem a ještě nenarozeným. Ochrana by neměla být omezována státním občanstvím, trvalým pobytem nebo finančními možnostmi. Určité rozpaky činí definovat pojem lidská důstojnost a zejména stanovení hranice oprávněného a neoprávněného zásahu do důstojnosti ať již v běžném životě, nebo při poskytování zdravotní péče.

Čl. 2

Každá smluvní strana přijme do svého právního řádu nezbytná opatření pro zajištění účinnosti ustanovení této Úmluvy.

Aby ochrana uvedených základních hodnot byla realizovatelná a vynutitelná a její nedodržování sankcionovatelné, musí ti, kteří Úmluvu podepsali a hlásí se k jejím ideám, vytvořit prostředí k realizaci ochrany, a to tím, že do svého právního řádu vytvoří a začlení kvalitní právní předpisy podrobněji upravující oblast stanovenou Úmluvou.

Tím, že Úmluva nechává vnitrostátnímu právu určitou volnost při tvorbě právních předpisů, respektuje historický vývoj a některá specifika jednotlivých států, které se staly signatáři Úmluvy.

Čl. 3

Smluvní strany, které mají na zřeteli zdravotní potřeby a dostupné zdroje, učiní odpovídající opatření, aby v rámci své justice zajistily rovnou dostupnost zdravotní péče patřičné kvality.

Toto ustanovení zajišťuje spravedlivý přístup všech ke zdravotní péči, která v sobě zahrnuje výkony preventivní, diagnostické, léčebné, které směřují ke zlepšení, udržení zdraví zmírnění jeho obtíží, nebo zlepšení kvality jeho života. Rovnost v tomto případě znamená, že zdravotní péče je poskytovaná

na bez známek diskriminace. To však nevylučuje možnost poskytovat také nadstandardní péči s ohledem na finanční možnosti pacienta, neboť všem je zajištěna odpovídající potřebná zdravotní péče na odpovídající úrovni, kterou mimo jiné zajišťuje zákon o veřejném zdravotním pojištění.

Čl. 4

Jakýkoliv zákrok v oblasti péče o zdraví, včetně vědeckého výzkumu, je nutné provádět v souladu s příslušnými profesními povinnostmi a standardy.

Při poskytování ošetrovatelské péče je zákrokem míněn každý zákrok sestry, ať již v oblasti prevence, diagnostiky, či léčení. Tyto výkony musí být poskytovány lege artis. Standardy stanovují specifické podmínky pro konkrétní ošetrovatelský výkon.

Nedodržení postupu lege artis a standardů je považováno jako protiprávní postup, ze kterého lze odvodit odpovědnost a uložit sankce.

V současné době se lze odchýlit od standardů pouze výjimečně, a to v případech, kdy je to v zájmu pacienta, jeho zdraví a respektování práv pacienta.

Důvody takového postupu musí být uvedeny ve zdravotnické dokumentaci.

Čl. 5

Jakýkoliv zákrok v oblasti péče o zdraví je možno provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba dala svobodný a informovaný souhlas.

Tato osoba musí být předem řádně informována o účelu a povaze zákroku, jakož i o jeho důsledcích a rizicích.

Dotčená osoba může kdykoliv svůj souhlas odvolat.

Toto ustanovení akcentuje obecně uznávaný požadavek, bez jehož splnění nelze lege artis zdravotní péči poskytovat. Předpis nestanovuje formu souhlasu. Proto je podle závažnosti výkonu dáván souhlas ústně nebo písemně. U běžných neinvazivních ošetrovatelských výkonů je dáván souhlas mlčky, kdy se pacient výkonu podrobuje bez námitek.

Aby souhlas mohl být dán svobodně, musí mu předcházet řádné, srozumitelné poučení. Tím je splněna podmínka poučeného souhlasu. Je však právem každého pacienta poučení odmítnout.

Určité nejasnosti vznikají při interpretaci, že dotčená osoba může kdykoliv

svobodně svůj souhlas odvolat. Tady je třeba uvést, že souhlas s výkonem již provedeným nebo právě prováděným nelze již zpětně odvolat.

Čl. 8

Pokud v situaci akutní nouze nelze získat příslušný souhlas, jakýkoliv nutný lékařský zákrok lze provést okamžitě, pokud je nezbytný pro prospěch zdraví dotyčné osoby.

Toto ustanovení na jedné straně chrání zdravotnického pracovníka před nařčením, že nepostupoval lege artis, když neměl informovaný souhlas a výkon provedl, na straně druhé chrání zdraví a život pacienta tím, že umožňuje provést výkon bez prodlení, které by ohrožovalo život nebo zdraví. I když v ustanovení je uveden pouze lékař, vztahuje se také na sestru. Tedy i sestra může v nouzi provést ošetrovatelský výkon bez informovaného souhlasu pacienta.

I když se většinou jedná o případy, kdy pacient není schopen dát souhlas vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, vztahuje se i na případ, kdy nemůže dát souhlas proto, že byl zbaven způsobilosti k právním úkonům.

Ve zdravotnické dokumentaci musí být pečlivě a podrobně popsán zdravotní stav, kterým je zdůvodněna skutečnost, že pacient souhlas nemohl dát.

Čl. 9

Bude brán zřetel na dřívější vyslovená přání pacienta ohledně lékařského zákroku, pokud pacient v době zákroku není ve stavu, kdy může vyjádřit své přání.

Toto ustanovení v současné době nemá v právu České republiky výslovný odpovídající ekvivalent. Předpokládá se, že v novém zákoně, který má upravovat poskytování zdravotní péče, bude již zohledněno.

Lze však připustit, že pokud pacient prokazatelně a nevyvratitelně vyslovil předem určité přání, které je projevem svobodné vůle pacienta, je možné v konkrétním případě, po zvážení všech aspektů případu, jednat ve smyslu Úmluvy.

Čl. 10

1. Každý má právo na ochranu soukromí ve vztahu k informacím o svém zdravotním stavu.

Při poskytování zdravotní péče jsou získávány, zpracovávány a uchovávány citlivé údaje o pacientovi. Toto ustanovení garantuje právo pacienta na ochranu získaných informací a současně ukládá zdravotnickým pracovníkům povinnost získané údaje chránit před zneužitím. České právo oblast důvěrnosti a povinné mlčenlivosti upravuje v několika právních předpisech. Stanovuje také sankce za porušení povinné mlčenlivosti. Je výhodné, pokud pacient při přijetí do zdravotnického zařízení určí, komu mohou být poskytovány informace o jeho zdraví.

2. Každý je oprávněn znát veškeré informace shromažďované o jeho zdravotním stavu. Nicméně je nutno respektovat přání každého, nebýt takto informován.

Předpis nestanovuje povinnost nechat nahlížet do dokumentace. Stanovuje pouze povinnost informovat o tom, co je v dokumentaci uvedeno. Konkrétně je tato oblast v ČR blíže upravena v § 67b zákona č. 20/1966 Sb.

Z dikce ustanovení vyplývá, že i mladistvý či dítě by mělo, pokud to žádá, dostat informace o tom, co je v jeho dokumentaci, a to způsobem odpovídajícím jeho schopnostem chápat obsah sděleného, neboť předpis stanovuje, že „každý“ - nečiní tedy rozdíl mezi dospělým a mladistvým či dítětem, ani nečiní rozdíl mezi pacienty s různými diagnózami.

Předpis nestanovuje, kdo je oprávněn nebo povinen pacientovi požadované informace sdělit. Z logiky věci je zřejmé, že je to ošetřující lékař. Pokud jde o ošetřovatelskou dokumentaci, pak by to mohla být staniční nebo vrchní sestra, ale pouze se souhlasem primáře oddělení, který za chod oddělení odpovídá.

Při poskytování informací je třeba respektovat povinnost zachovat mlčenlivost a práva třetích osob. Pacient se nesmí dovědět, co kdo o něm uvedl v souvislosti s jeho zdravotním stavem.

3. Pokud je to v zájmu pacienta, může ve výjimečných případech zákon omezit uplatnění práv podle odstavce 2.

Jde o případy, kdy by sdělení prokazatelně poškodilo psychiku pacienta. Platný právní předpis požaduje, aby byl pacient vhodným způsobem poučen. Způsob a obsah poučení se nechává na tom, kdo poučení provádí s ohledem na zdravotní stav pacienta a ostatní okolnosti konkrétního případu.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, je jeden ze základních zákonů České republiky, jehož účelem je chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení ČR, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob. Tohoto účelu dosahuje zákon pohružkou trestu, uložením a výkonem trestu a ukládáním ochranných opatření.

Trestní zákon obsahuje normy stanovující, která společensky nebezpečná jednání a činy jsou považovány za trestné činy a jaké konkrétní sankce jsou za ně ukládány.

Trestný čin

Je to takový čin, který je pro společnost nebezpečný, jehož znaky jsou uvedeny (zejména) v trestním zákoně. Trestný čin může spáchat pouze fyzická osoba, a proto k odpovědnosti může být volána také pouze fyzická osoba, v našem případě konkrétní zdravotnický pracovník, a tedy nikoliv zdravotnické zařízení.

Jednou z podmínek trestného činu je zavinění, kdy trestný čin lze spáchat jednak úmyslně, kdy pachatel tento čin spáchat chtěl, nebo z nedbalosti, kdy buď věděl, že může spáchat trestný čin, ale bez přiměřených důvodů předpokládal, že se tak nestane, nebo nevěděl, že svým jednáním tento čin může spáchat, ale vědět to měl a mohl. Při nedbalosti tedy pachatel trestný čin spáchat nechtěl.

Při poskytování zdravotní péče se setkáváme s trestnými činy:

- ublížení na zdraví,
- neoprávněné nakládání s osobními údaji,
- neoznámení trestného činu,
- nadržování.

Újma na zdraví při poskytování zdravotní péče

Újma na zdraví při poskytování zdravotní péče může být spáchána zdravotnickým pracovníkem především z nedbalosti, ale nelze vyloučit ani úmysl. Znovu je třeba zdůraznit, že neznalost je zásadně kvalifikována jako nedbalost.

Úmyslné spáchání trestného činu

Ustanovení § 221

Odst. 1

Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Toto ustanovení vyžaduje úmysl, to znamená, že pachatel tohoto činu chce ublížit na zdraví. I když to nelze vyloučit, je při poskytování zdravotní péče úmyslné ublížení na zdraví způsobené zdravotnickým pracovníkem zdravotnickým výkonem jev jistě více jak výjimečný.

- *Pacient, který přišel do čekárny, vyčkal příchodu konkrétního sanitáře, jehož pak napadl nejprve verbálně, pak brachiálně a několikrát ho udeřil pěstí do obličeje. Poranění si vyžádalo pracovní neschopnost trvající deset dnů.*

Další písmena komentovaného ustanovení dopadají na případy, kdy je úmyslně způsobena těžká újma či smrt. Tomu odpovídá i zvýšená trestní sazba za tyto trestné činy.

- *Pachatel, který úmyslně udeřil pěstí poškozeného do obličeje, mu způsobil tříštivou komplikovanou zlomeninu dolní čelisti. Ta musela být následně řešena operací, vyžadující hospitalizaci a delší dobou pracovní neschopnosti.*

Nedbalostní spáchání trestného činu

Ustanovení § 223

Odst. 1

Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení, nebo funkce, nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, nebo zákazem činnosti.

Při nedbalostním trestním činu pachatel nechce čín spáchat, není tedy přítomen úmysl. Při poskytování zdravotní péče se v naprosté většině jedná o trestné činy nedbalostní, kde je sankce jiná než u úmyslných trestných činů, i když je nedbalostí způsoben následek závažný.

Ublížením na zdraví se rozumí taková porucha normálních tělesných a duševních funkcí, která znemožňuje nebo znesnadňuje poškozenému výkon obvyklé činnosti a která není přechodného rázu. Porucha zdraví má trvat déle než týden, ale méně než šest týdnů.

Jako nedbalostní trestný čin ublížení na zdraví byl při poskytování zdravotní péče posuzován:

- vznik abscesu po injekci, když bylo prokázáno, že nebyla aplikována správně a bylo třeba incize, opakované převazy a délka léčení byla čtyři týdny,
- nekróza kůže po paravenózním podání infuze, když pacient při aplikaci upozornil, že má velké bolesti v místě vpichu, a přesto bylo pokračováno v paravenózním podání léku; doba pracovní neschopnosti byla dvanáct dnů,
- vylomení zubu při zavádění žaludeční sondy.